

VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

4. maj 2017

**REDEGØRELSE
OM FORSVARETS ANVENDELSE AF TOLKE
OG ANDRE LOKALT ANSATTE I INTERNATIONALE OPERATIONER**

1. INDLEDNING

Denne redegørelse er udarbejdet med henblik på at belyse Forsvarets anvendelse af tolke og andre lokalt ansatte i internationale operationer i perioden maj 2013 til april 2017.

Forsvarskommandoen og efterfølgende Værnsfælles Forsvarskommando har implementeret tolkeaftalen (dateret 22. maj 2013) således:

- Ved at udgive en intern Værnsfælles Forsvarskommando (daværende Forsvarskommando) instruks dateret februar 2014, som beskriver en række konkrete instrukser for, hvorledes de operative kommandoer (som på det tidspunkt var ansvarlige for indsættelser i internationale operationer) skulle håndtere anvendelse af lokal arbejdskraft i internationale operationer. Herunder fremgår det eksplicit, at anvendelse af lokal arbejdskraft som udgangspunkt skal registreres i samtlige tilfælde.
- Ved at udgive "Retningslinjer for Forsvarets anvendelse af tolke og andre lokalt ansatte i forbindelse med indsættelse i internationale operationer" dateret oktober 2015 (herefter benævnt Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer). Retningslinjerne skal ses som en konsolidering af ovennævnte instruks, idet retningslinjerne udover registreringskravet tillige beskriver en række andre forhold. Væsentligst ses bl.a. forhold vedr. anvendelse af lokalt ansatte fra nærområdet og trangfølge for ansættelse (herunder at nationale ressourcer nyttiggøres førend lokalt ansatte bringes i spil).
- Ved i respektive missionsdirektiver og operationsplaner at angive konkrete direktiver for anvendelse af lokal arbejdskraft i internationale operationer. Fx er der i "missionsdirektivet for det danske træningsbidrag til indsættelse i rammen af USA's træning af irakiske sikkerhedsstyrker i Irak (OIR)", dateret december 2014, angivet, at styrkebidraget alene skulle anvende danske tolke.
- Ved at respektive operationsplaner for styrkebidrag i internationale operationer er opdateret i henhold til hhv. ovennævnte instruks pr. februar 2014 samt Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer.
- Ved at det overordnede Værnsfælles Forsvarskommando bestemmelsesgrundlag for indsættelser i internationale operationer er opdateret i henhold til Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer.
- Ved at lade retningslinjerne udgøre en del af grundlaget for det stabsarbejde, som kontinuerligt gennemføres internt i Værnsfælles Forsvarskommando. Stabsarbejdet gennemføres bl.a. med det formål at planlægge for indsættelser i internationale operationer, herunder at sammensætte selve styrkebidraget i overensstemmelse med de konkrete tolkebehov i forhold til national og ikke mindst samarbejdspartneres tolkekapacitet.

Overordnet er anvendelse og håndtering af lokalt ansatte tolke, herunder geografisk tilhørssted, et emne, som Værnsfælles Forsvarskommando inkluderer i planlægningsprocessen forud for og un-

der indsættelse af styrkebidrag i internationale operationer; også i et samarbejde med de "framework nations", der måtte have det direkte arbejdsgiveransvar for de lokale tolke, som støtter danske styrkebidrag.

Det skal bemærkes, at der til tider er behov for at se pragmatisk på tilgangen om, at tolkene ikke må have nær tilknytning til det område, hvori danske styrkebidrag skal operere. Dette af hensyn til, at kravet om at kommunikere på en given lokal dialekt, som måtte være nødvendig for at kunne støtte danske styrkebidrag, til tider kun kan tilgodeses ved at indgå i et samarbejde med lokale tolke fra nærområdet. Denne pragmatiske tilgang har eksempelvis været nødvendig i forbindelse med indsættelserne i hhv. RS og i den nordlige del af Irak i og omkring Sulaymaniyah i regi af Operation Shader. I forbindelse med RS indsættelsen fordi hvervningsgrundlaget for lokale tolke entydigt var til stede i Kabul (og i meget begrænset omfang i andre egne af landet, hvor uddannelsesniveauet og sprogfærdighederne var relativt begrænset). I forbindelse med Operation Shader fordi den konkrete sproglige dialekt, som var nødvendig for at kunne understøtte det danske styrkebidrags dialog med de kurdiske sikkerhedsstyrker, fortrinsvis var til stede blandt lokale fra nærområdet i og omkring Sulaymaniyah.

Forholdet skal derfor ses i sammenhæng med de mitigerende tiltag, som kan tages, såfremt det er nødvendigt at indgå i et samarbejde med lokale tolke fra nærområdet, og forudsat at tolkene er udsat for en sikkerhedsrisiko relateret til samarbejdet. Mitigerende tiltag er fx anvendelse af civilt tøj og sløring af ansigt i forbindelse med arbejdet, samt at tolkearbejdet kun udføres inden for sikrede faciliteter uden kontakt til andre end 'vettede' personer.

Aktuelt er det kun de danske styrkebidrag i Afghanistan, som anvender lokalt ansatte tolke med tilknytning til lokalområdet.

Værnsfælles Forsvarskommando har via det danske forbindelseselement ved US Central Command fået oplyst, at der ikke foreligger en US policy mod at ansætte lokale personer fra nærområdet i respektive missionsområder. Værnsfælles Forsvarskommando har via sin forbindelsesofficer ved UK Permanent Joint Head Quarters (PJHQ) forespurgt, hvorvidt der foreligger en tilsvarende britisk policy. Værnsfælles Forsvarskommando har ikke endnu ikke modtaget svar på denne henvendelse

Redegørelsen er opbygget med en missionsspecifik del vedr. danske styrkebidrag i henholdsvis Irak og Afghanistan. Der er i hvert af de missionsspecifikke dele taget afsæt i følgende seks redegørelsesemner:

- Introduktion og afgrænsning
- Tolkeanvendelse - antal, art og omfang
- Øvrige lokalt ansatte
- Geografisk tilhørsforhold og sikkerhedsrisiko
- Forhold vedr. registrering
- Sammenhæng til Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer

Redegørelsen omfatter ikke anvendelsen af lokalt ansatte tolke mv. relateret til udsendelse af danske styrkebidrag/enkeltpersoner til den NATO-ledet operation i Kosovo (KFOR) samt FN-missionerne i Mali, Sydsudan, Sydkorea og Mellemøsten. Baggrunden herfor er, at anvendelse af lokalt ansatte tolke i regi af respektive internationale organisationer eksplicit er anført som værende et anliggende for hhv. FN og NATO jf. Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer.

2. FORSVARETS ANVENDELSE AF TOLKE OG ANDRE LOKALT ANSATTE I IRAK (OPERATION INHERENT RESOLVE (OIR))

Introduktion og afgrænsning

Redegørelsen behandler indsættelserne med udgangspunkt på Al-Asad Air Base, dvs. både træningsbidraget og specialoperationsstyrkebidraget (TF-61). Redegørelsen omfatter desuden "Operation Shader indsættelsen" i den nordlige del af Irak i/omkring Sulaymaniyah i perioden november 2014 – februar 2015.

Tolkeanvendelse – antal, art og omfang

Den lokale tolkekapacitet i Irak tilvejebringes fra en fælles tolkepulje på Al-Asad Airbase, idet administration, ansættelsesforhold, forsikringsforhold etc. håndteres centralt af amerikansk personel i regi af Administrationssektionen ved Task Force Al-Asad. Alle enheder på basen anvender den fælles pulje, og tolkene rekvireres ved firmaet ABM Government Services i Baghdad. Firmaet har deres hovedkontor i Hopkinsville, Kentucky, USA.

ABM er en af de primære civile contractors for US militære styrker, og varetager aktuelt opgaven med at tilvejebringe tolkestøtte til US og koalitionen i Irak. Alle lokalt ansatte tolke på Al-Asad Air Base er ansat ved ABM med det formål at støtte enhedernes behov for anvendelse af tolke. Der er en repræsentant, en såkaldt site manager, fra ABM på Al-Asad AirBase. Vedkommende er på vegne af ABM ansvarshavende på Al-Asad AirBase og koordinerer bl.a. tolkenes leve- og arbejdsvilkår. Repræsentanten fra ABM administrerer tillige kontrakter.

I forhold til at inddække det samlede tolkebehov søges dansk styrkeproduktion løbende tilpasset. Iværksættelsen af tolkeuddannelsen (af civile personer med dansk statsborgerskab eller dansk, permanent opholdstilladelse) som supplement til sprogofficerskapaciteten skal fremhæves som et eksempel på, at den samlede tolkekapacitet søges øget i takt med, at behovet for tolkekapacitet i Irak har været stigende.

Som konsekvens af at Værnsfælles Forsvarskommando ikke har kunnet uddanne det fornødne antal danske tolke, er der efterfølgende afsøgt muligheder ved samarbejdspartnere i koalitionsregi. Herunder er der koordineret med bl.a. amerikanske og britiske samarbejdspartnere i forhold til at afklare, hvorvidt de var i stand til at bidrage med nationale tolkeressourcer (hvh. amerikanske og britiske statsborgere). Efterfølgende er det afsøgt, hvorvidt irakiske samarbejdspartnere (Iraqi Security Forces) var i stand til at bidrage med engelsktalende soldater, som kunne agere tolke.

Da ovennævnte afsøgningsmuligheder for tolkekapacitet ikke har imødekommet behovet, har det indsatte styrkebidrag på vegne af Værnsfælles Forsvarskommando indgået en uformel aftale med Task Force Al-Asad i forhold til at rekvirere tolkekapacitet fra ABM Government Services i Baghdad. Der foreligger ikke en skriftlig aftale mellem Værnsfælles Forsvarskommando og den US ledede koalition, herunder Task Force Al-Asad, om førnævnte tolkestøtte. Denne uformaliserede tilgang til aftalegrundlag er generelt gældende for det danske engagement i regi af Operation Inherent Resolve. Eksempelvis foreligger der heller ikke en skriftlig aftale om sanitetsstøtte på tværs af nationerne på Al-Asad Airbase.

Der har således været anvendt lokalt ansatte tolke ved de indsatte styrkebidrag på Al-Asad Air Base i perioderne fra februar til maj 2015 samt fra marts 2016 til dags dato. I øvrige perioder har danske nationale ressourcer været tilstrækkelige, hvilket skal ses i sammenhæng med, at behovet for tolkekapacitet i samme periode vurderes til at have været mere begrænset end fra marts 2016 til d.d. Dette henset til bl.a. varierende volumen af træningspublikum og træningspublikummets sammensætning. I overensstemmelse med tolkeretningslinjerne har egen national tolkekapacitet været udtømt, førend det samlede behov er blevet inddækket på anden vis.

Aktuelt anvender de indsatte styrkebidrag på Al-Asad Air Base 36 lokalt ansatte tolke, som alle er rekvireret via den centrale tolkepulje i regi af Task Force Al-Asad. Heraf er ca. 30 irakiske statsbor-

gere fra Baghdad-området, mens de resterende er amerikanske statsborgere. Omfanget af anvendelsen af lokalt ansatte tolke har de seneste ca. 14 måneder varieret lidt i omfang, idet det eksakte omfang har haft direkte sammenhæng til volumen af irakisk træningspublikum, Forsvarets evne til at opstille og uddanne en national tolkekapacitet og endelig Task Force Al-Asads evne til at opretholde inddækningen af ovennævnte lokalt ansatte tolke. Generelt har styrkebidragenes opgaveløsning fordret en rådighed på op til ca. 40 tolke. Behovet er inddækket via ovennævnte tolkepulje i regi af Task Force Al-Asad samt den nationale tolkekapacitet (sprogofficerer og tolke uddannet i regi af Forsvarsakademiet). Behovet på op til de ca. 40 tolke inkluderer kapacitet til at inddække behovet ved de integrerede baltiske og britiske træningshold. Aktuelt sker anvendelsen af lokal tolkekapacitet således i overensstemmelse med udgivne operationsbefalinger for styrkebidragene.

Et skøn over antallet af anvendte lokale tolke fra februar 2015 til maj 2015 er ca. fem personer i dele af den daglige uddannelse. Overslaget er baseret på bl.a. størrelsen af det danske styrkebidrag, herunder antallet af sprogofficerer, samt dialog med tidligere udsendte soldater på holdet. Anvendelsen af lokale tolke var ikke i tråd med udgivne missionsdirektiver, idet Værnsfælles Forsvarskommando heri havde beskrevet, at danske nationale ressourcer som udgangspunkt skulle inddække behovet. Det vurderes, at anvendelse af lokal tolkekapacitet baserede sig på manglende efterlevelse af udgivne missionsdirektiver samt utilstrækkelig opfølgning fra hjemlige myndigheder i forbindelse med etableringen af træningsbidraget i netop denne tidsperiode på Al-Asad AirBase.

Træningsbidraget og specialoperationsstyrkebidraget TF-61 anvender i deres daglige opgaveløsning tolke til træningsindsatsen, herunder bl.a. på skydebanen, i forbindelse med uddannelse i feltmæssige færdigheder, lektioner i krigens love og konventioner, førstehjælpsuddannelse og tolkning relateret til fx Force Protection på Al-Asad Air Base.

TF-61 anvendelse af lokale tolke finder udelukkende sted i forbindelse med gennemførelse af uddannelse inden for hegnet på Al-Asad Air Base. TF-61 planlægges udelukkende at anvende sprogofficerer samt tolkekapacitet med dansk statsborgerskab eller dansk permanent opholdstilladelse i forbindelse med opgaveløsning uden for Al-Asad Air Base.

Indsættelsen i og omkring Sulaymaniyah i regi af Operation Shader fordrede anvendelse af tolke med evne til at tale den lokale, kurdiske sprogdialekt Sorani, idet de lokale partnere, kurdiske Peshmerga-sikkerhedsstyrker, udelukkende talte denne sprogdialekt.

Værnsfælles Forsvarskommando var ikke i stand til at opstille dansk personel med Sorani-kompetencer inden for en relevant tidshorizont. Der blev derfor søgt støtte ved samarbejdspartnere, som var briterne og de kurdiske Peshmerga-sikkerhedsstyrker. Det blev således via briterne aftalt med de kurdiske Peshmerga-sikkerhedsstyrker, at de selv sørgede for at medbringe tolke til uddannelsen, således de danske træningsstyrker kunne kommunikere via disse.

Et skøn over antallet af anvendte lokale tolke er ca. fem personer i dele af den daglige uddannelse. Overslaget er baseret på bl.a. størrelsen af det danske styrkebidrag samt dialog med tidligere udsendte soldater i regi af det danske styrkebidrag. Anvendelsen var i tråd med udgivne missionsdirektiver, idet dog systematisk registrering ikke blev gennemført. Det vurderes, at årsagen til den manglende registrering bl.a. skyldes hensynet til britiske og kurdiske samarbejdspartnere.

Baseret på dialog med tidligere udsendte soldater i regi af det danske styrkebidrag er det Værnsfælles Forsvarskommandos opfattelse, at de lokale tolke havde en relation til de kurdiske Peshmerga-sikkerhedsstyrker. Relationen bestod i, at de lokale tolke, som ikke var inkorporeret i de kurdiske sikkerhedsstyrker, blev udpeget efter anbefaling fra nøglepersonel i regi af de kurdiske Peshmerga-sikkerhedsstyrker. Henset til, at opgaveløsningen blev gennemført inden for en sikret

facilitet (uden kontakt til den øvrige lokale civilbefolkning), er det vurderingen, at tolkene ikke var udsat for en sikkerhedsrisiko relateret til samarbejdet med det danske styrkebidrag.

Værnsfælles Forsvarskommando har i forbindelse med de seneste planlægningskonferencer i CENTCOM-regi foreslået, at koalitionen arbejder på at få de irakiske sikkerhedsstyrker til selv at tilvejebringe den nødvendige tolkekapacitet, når der gennemføres opgaver uden for de faste installationer. En mulighed kunne være, at man fra koalitionen side støttede med opbygning af et egentligt irakisk tolkekorps, som kunne anvendes i forbindelse med kapacitetsopbygningsaktiviteter.

Øvrige lokalt ansatte

Der er ikke samarbejde med andre lokalt ansatte end tolkene.

Geografisk tilhørsforhold og sikkerhedsrisiko

Tolkene stammer ikke fra lokalområdet, og det er Værnsfælles Forsvarskommandos vurdering, at tolkene ikke udsættes for en sikkerhedsrisiko relateret til støtten til de danske styrkebidrags kapacitetsopbygningsopgaver.

Ovennævnte vurdering er baseret på følgende parametre:

- Anvendelsen af lokalt ansatte tolke sker udelukkende inden for hegnen på Al-Asad Air Base. Dermed løser tolkene alene opgaver i relation til 'vettede', irakiske sikkerhedsstyrker og vurderes således ikke at være eksponeret over for lokalbefolkningen eller/og umiddelbart potentielle modstandere.
- Tolkene rekrutteres ikke fra Anbar-provinsen.
- Task Force Al-Asad (inklusive de danske styrker og hermed også sprogofficerer) er i kontinuerlig og tæt dialog med de lokalt ansatte tolke med henblik på at kunne vurdere den specifikke sikkerhedsrisiko for den enkelte tolk.
- Der har været et konkret eksempel på en lokal tolk, som på hold 4 (august 2016 til februar 2017) følte sig "utryk" på Al-Asad Air Base. Dette medførte, at tolken blev overført til en anden koalitionsbase. Det er således et eksempel på, at der tages aktion i de situationer, hvor der måtte være mistanke om en forøget sikkerhedsrisiko for den enkelte tolk.

Ovennævnte forhold vedr. geografisk tilhørsforhold og sikkerhedsrisiko er alene relateret til de tolke, som er registreret af danske styrkebidrag. Værnsfælles Forsvarskommando er ikke bekendt med de geografiske tilhørsforhold for de tolke, som blev anvendt på Al-Asad Air Base i perioden fra februar til maj 2015 samt tolkene anvendt i forbindelse med Operation Shader.

Forhold vedr. registrering

Den samlede anvendelse af tolkekapaciteten ved træningsbidraget og TF-61 koordineres af lederen af sprogofficererne i regi af træningsbidraget, og anvendelsen registreres aktuelt fra dansk side på systematisk vis jf. det beskrevne formål i pkt. 4 i Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer.

Den systematiske registrering er påbegyndt marts 2016 og gennemføres stadig, og den inkluderer bl.a. følgende: Fulde navn, bopæl, billede, identifikationsnummer samt detaljeret optegnelse over opgaveløsning (fx "... Tolken "NN" har tolket i f.m. førstehjælpslektion mandag den 6. december fra kl. 10-11").

Træningsbidraget har i perioden fra februar 2015 til maj 2015 anvendt lokale tolke uden systematisk, dansk registrering, da det første danske træningsbidrag på dette tidspunkt var deployeret til Al-Asad Air Base med henblik på at påbegynde træningsindsatsen i regi af en amerikansk-ledet enhed. Der var ikke etableret faste arbejdsrutiner i den nævnte periode, og den daglige samar-

bejdsrelation med amerikanske partnere var så tæt, at det vurderedes, at anvendelsen af de lokalt ansatte tolke var et amerikansk anliggende snarere end et dansk anliggende. Tillige skal det anføres, at samarbejdet med den centrale tolkepulje på Al-Asad Air Base ikke var etableret på dette tidspunkt, idet puljen endnu ikke var oprettet. De lokalt ansatte tolke blev derfor ansættelses- og administrationsmæssigt håndteret af amerikanske militære samarbejdspartnere.

På baggrund af dialog med tidligere udsendte sprogofficerer på hold 1, der havde den primære relation til de anvendte tolke fra februar til maj 2015, vurderes en efterregistrering ikke praktisk mulig at gennemføre henset til, at evt. genskabelse af historik vil skulle søges ved US personel eller US enheder, der ikke længere befinder sig i missionsområdet. Såfremt behovet måtte opstå for at få konkrete oplysninger fra US myndigheder om en given tolk, vurderer Værnsfælles Forsvarskommando, at der kan blive set positivt på en sådan henvendelse.

Sammenhæng til Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer

Det er Værnsfælles Forsvarskommandos vurdering, at retningslinjerne for anvendelse af tolke og andre lokalt ansatte i internationale militære operationer er fulgt på følgende områder:

- Danske tolkeressourcer og andre optioner er søgt anvendt, førend lokale ressourcer er bragt i anvendelse.
- I forbindelse med anvendelsen af lokale tolke på Al-Asad AirBase har de anvendte lokale, irakiske tolke ikke været fra lokalområdet, men fra Bagdad.
- En systematisk registrering af anvendelsen er gennemført fra marts 2016 til d.d.
- Der er kontinuerligt foretaget vurderinger (og om nødvendigt ageret) i forhold til den enkelte tolks sikkerhedssituation.

Tolkeretningslinjerne er ikke fulgt på følgende områder:

- Det fremgår af retningslinjerne, at førend indsatte styrkebidrag kan iværksætte anvendelse af lokale tolke, skal dette godkendes af Værnsfælles Forsvarskommando. Dertil kommer, at en sådan ordning skal "... koordineres med Forsvarsministeriet...". Den nævnte "koordinering" er beklageligvis ikke gennemført. Endvidere har Værnsfælles Forsvarskommando ikke godkendt anvendelsen i forbindelse med anvendelsen af lokale tolke på Al-Asad AirBase fra februar til maj 2015.
- En systematisk registrering af anvendelsen er ikke gennemført for perioden fra februar til maj 2015 på Al-Asad Airbase og i f.m. med operation Shader. På baggrund af dialog med tidligere udsendte soldater vurderes det ikke muligt at be-/afkræfte, om denne anvendelse af lokalt ansatte tolke i denne periode var i overensstemmelse med tolkeaftalens pkt. 6.

3. REDEGØRELSE FOR FORSVARETS ANVENDELSE AF TOLKE OG ANDRE LOKALT ANSATTE I AFGHANISTAN (OPERATION RESOLUTE SUPPORT (RS))

Introduktion og afgrænsning

Redegørelsen behandler fortrinsvis det danske bidrag til den NATO-ledet operation Resolute Support med udgangspunkt i Kabul. Dertil kommer, at det danske styrkebidrag i Kabul siden 2005 (i regi af ISAF-indsættelsen) har haft en lokal afghaner ansat. Pågældende lokalt ansatte inkluderes ligeledes i redegørelsen.

Tolkeanvendelse – antal, art og omfang

Der har været anvendt lokalt ansatte tolke ved de indsatte styrkebidrag i Kabul fra primo 2014 til d.d.

I overensstemmelse med tolkeretningslinjerne har egen national tolkekapacitet været udtømt, førend det samlede behov er blevet inddækket på anden vis. Det skal fremhæves, at det danske styr-

kebidrag består af enheder og enkeltpersoner, som primært er afgivet i kommando- og kontrolforhold til forskellige NATO-enheder. Lokalt ansatte håndteres centralt af hhv. NATO, britisk og amerikansk personel ved de respektive enheder, som danske styrkebidrag er integreret i. De danske bidrag kan dermed som udgangspunkt ikke fravælge/afvise støtte fra lokalt ansatte. Det er en del af 'pakken' ved at deltage i missionen. Anvendelse af lokalansatte tolke finder ikke sted i forhold til løsning af danske, nationale opgaver, men til løsning af de opgaver, som danske styrker er pålagt gennem de operativt foresatte myndigheder i missionen.

Lokalt ansatte tolke anvendes i hovedsagen til tolkning mellem danske rådgivere og afghanske sikkerhedsstyrker på forskelligt niveau og i forskellig kontekst, herunder fx i forbindelse med uddannelseslektioner på den afghanske officersskole samt ved mentoringsmøder mellem danske rådgivere og afghanske mentees. Det er ikke muligt at fastsætte et eksakt tolkebehov, idet behovet varierer meget henset til bl.a. afghanernes skiftende evne til at kunne tale engelsk. Et skøn over et samlet antal af tolke, som er nødvendigt for at inddække det danske behov, er ca. 30 til 40. Dette antal er fordelt på følgende fire lokaliteter, hvor det danske styrkebidrag er indsat:

- **Qargha Afghan National Army Officers Academy (ANAOA)**
Den afghanske officersskole, hvor det danske bidrag har varieret fra fire til 12 danske instruktører og sprogofficerer. I perioden har danske officerer og mellemledere i instruktør- og rådgivningsrollerne anvendt de danske sprogofficerer i forbindelse med deres opgave, men har også dagligt anvendt dele af den tolkepulje, som består af britiske lokalt ansatte, der er til rådighed på basen Qargha. "ANAOA Mentor Attachment" har ca. 35 lokalt ansatte tolke til rådighed, og disse kan til enhver tid flyttes rundt jf. chefen for "ANAOA Mentor Attachment"s beslutning. Det er "ANAOA Mentor Attachment", som definerer retningslinjerne for anvendelsen af tolkepuljen.
- **New Kabul Compound (NKC) ved Army Institutional Advisory Team**
På NKC er en del af det danske mentor- og rådgivningsbidrag placeret sammen med det danske eskorte- og beskyttelsesbidrag. Det danske mentor- og rådgivningsbidrag har varieret fra ti til 12 mentorer/rådgivere, der har gennemført rådgivning og mentorvirke af afghanske samarbejdspartnere ved de højre militære institutioner og læreranstalter i Kabul. Rådgivere og mentorer ved NKC har haft adgang til at anvende lokalt ansatte tolke ansat af NATO, og for rådgivere til det amerikansk-ledede Army Institutional Advisory Team har amerikanske samarbejdspartnere stillet tolkekapacitet til rådighed. Anvendelsen af tolke har varieret i omfang og været afhængig af sprogfærdighederne (engelsk) ved de afghanske samarbejdspartnere. Anvendelsen har ofte været to-fire gange om ugen i to til tre timer for de enkelte rådgivningsteams. Det danske eskorte-/ og beskyttelsesbidrag på NKC har varieret fra ti til 32 soldater, og bidraget har ikke anvendt lokalt ansatte tolke.
- **Headquarters Resolute Support (HQ RS)**
Det danske stabsbidrag ved HQ RS har varieret fra otte til 15 soldater og omfattet stabsofficerer ved stab HQ, rådgivningsbidrag og et mindre beskyttelseshold (fire soldater). På samme måde som ved NKC har bidraget haft adgang til anvendelse af lokalt ansatte tolke ansat af NATO. Anvendelsen af tolke har varieret i omfang og har været afhængig af engelsk-færdighederne ved de afghanske samarbejdspartnere. Anvendelsen har ofte været en til to gange om ugen i to til tre timer.
- **Hamid Karzai International Air Port (HKIA).**
På HKIA er det danske militærpolitibidrag (11 soldater og en hund), det danske nationale element (DANELM) på 18 soldater og et mindre rådgivningsbidrag til det afghanske flyvevåben (fire soldater og en hund) indsat. Anvendelse af lokalt ansatte foregår ved rådgivningsbidraget til det afghanske flyvevåben, hvor der er adgang til anvendelse af lokalt ansatte tolke ansat af NATO. Anvendelsen af lokale tolke foregår dagligt i forbindelse med rådgivningsopgaverne.

DANELM og militærpolitibidraget anvender sjældent lokale tolke, og såfremt behovet måtte opstå, udlånes en tolk fra de tyrkiske værter på HKIA.

I forhold til at inddække dele af ovennævnte tolkebehov er der fra dansk side indgået aftale med NATO om at udsende fire danske sprogofficerer. NATO's hovedkvarter i Resolute Support samt framework nations (bl.a. Storbritannien og USA) har truffet aftale med lokale tolke for at inddække det øvrige behov.

Specifikt for de fire danske sprogofficerers vedkommende har Værnsfælles Forsvarskommando siden primo 2014 haft store udfordringer med at bemane stillingerne kontinuerligt. Dette skyldes primært, at der fra dansk side har været problemer med at uddanne tolke med Dari-kompetencer (det hænger sammen med, at indsatsen i Helmand primært fordrede et Pashtu-fokus). Som eksempel på udfordringerne kan anføres et projekt med omskoling af Pashtu-tolke på et intensivt kursus i USA. Værnsfælles Forsvarskommando søgte senest otte kursuspladser, men til trods for en ihærdig informationskampagne lykkedes det kun at besætte fire pladser. Sideløbende med omskolingskurset i USA gennemføres Dari-sprogofficersuddannelse på Forsvarsakademiet med henblik på at kunne inddække de fire normer.

Som konsekvens af at NATO, herunder de danske, britiske og amerikanske styrkebidrag, ikke har kunnet tilvejebringe det fornødne antal nationale tolkeressourcer, afsøges der kontinuerligt muligheder ved afghanske samarbejdspartnere, herunder anvendes afghanske soldater og myndigheds personer som tolke i det omfang, hvor det er muligt.

Med afsæt i at ovennævnte afsøgningsmuligheder for tolkekapacitet ikke har imødekommet det samlede tolkebehov i missionen, har NATO været nødsaget til at tilvejebringe den fornødne tolkekapacitet via lokale samarbejdspartnere.

Øvrige lokalt ansatte

Det danske styrkebidrag i Kabul har siden 2005 haft en lokal afghaner ansat til bilvask, oprydning samt diverse forefaldende opgaver. Ansættelsesforholdet er registreret ved en skriftlig kontrakt, og pågældende medarbejder arbejder ca. tre til fire dage pr. uge inden for perimeteren af en NATO-sikret base i Kabul. Værnsfælles Forsvarskommando vurderer det ikke hensigtsmæssigt at udsende dansk militært personel til løsning af nævnte drifts- og vedligeholdelsesrelaterede opgaver. Forsvarsministeriet er orienteret om denne ansættelse i Task Force 13-sammenhæng i januar 2014.

Geografisk tilhørsforhold og sikkerhedsrisiko

Tolkene stammer fra lokalområdet, og det er vurderingen, at tolkene generelt udsættes for en sikkerhedsrisiko relateret til støtten til NATO-styrkerne, hvorfor NATO er i tæt dialog med tolkene for at reducere denne risiko mest muligt, fx gennem sløring af ansigt, anvendelse af civilt tøj etc. Det bemærkes, at sikkerhedsvurderinger i relation til ansættelsen af lokale tolke er en sag mellem arbejdsgiver og -tager, i dette tilfælde hhv. NATO, USA, Storbritannien og den enkelte lokale, afghanske tolk. Dermed er det ikke et dansk anliggende.

Den danske Senior National Representative (SNR) ved Resolute Support har senest primo 2017 undersøgt sikkerhedsvurderingerne relateret til lokalt ansatte tolke ved NATO og respektive framework nations, som Danmark samarbejder med på dette område. På den baggrund er det vurderingen, at tolkene generelt udsættes for en sikkerhedsrisiko. Værnsfælles Forsvarskommando kan på baggrund af gennemført sondering ved relevante samarbejdspartnere dog oplyse, at lokalt ansatte tolke, som støtter danske bidrag/enkelt personer, ikke har været mål for konkrete angreb/trusler, som kan relateres til ansættelsesforholdet til Resolute Support.

Det er Værnsfælles Forsvarskommandos vurdering, at respektive framework nations, som er ansvarlig for at tilvejebringe lokal tolkekapacitet, er i tæt dialog med tolkene for at reducere sikker-

hedsrisikoen mest muligt. Det bemærkes, at vurderingen er baseret på *indtryk* fra de udsendte styrkebidrag, herunder danske sprogofficerer, idet en sådan dialog påhviler den formelle arbejdsgiver (NATO, USA og Storbritanien) – og dermed ikke Danmark.

Forsvaret har et "kontaktpunkt" (e-mail: "interpreters@mil.dk") for evt. henvendelser fra tolke og andre lokalansatte i regi af Afghanistan-indsættelsen, som føler sig truet/intimideret efter at have samarbejdet med de danske styrker. Forsvaret har i alt fået ca. 200 henvendelser, hvoraf tre henvendelser vurderes at kunne have en mulig sammenhæng til denne redegørelse. Ud af de tre henvendelser er to behandlet i regi af Task Force-13 og efterfølgende overdraget til briterne med henblik på videre behandling og afgørelse. En sag er særskilt behandlet i regi af Task Force-13.

Forhold vedr. registrering

Al administration i forbindelse med ansættelsesforhold samt registrering af anvendelsen håndteres centralt af hhv. NATO, britisk og amerikansk personel ved respektive enheder, som danske styrkebidrag (enkeltpersoner) er integreret i. Det danske bidrag har ikke adgang til denne registrering. Det danske styrkebidrag har i dialog med bl.a. Storbritannien på den afghanske officersskole ANAOA, hvor danske instruktører regelmæssigt bruger de samme lokale tolke, anmodet om tilladelse til at gennemføre dansk registrering. Dette har man ikke fået tilladelse til, da de ikke er ansat af danskerne.

Endvidere er det fra britisk side i missionsområdet oplyst, at der via Permanent Joint Headquarters er gennemført en forespørgsel i British Government's Legal Department. På den baggrund oplyses det, at udlevering af oplysningerne vil være i strid med den britiske "data protection act".

I lighed med britisk tilgang er hverken NATO eller amerikanerne indstillet på, at der fra dansk side gennemføres en 'dobbelt-registrering' af anvendelsen af lokale tolke. Der gennemføres både i NATO og amerikansk regi en registrering af tolkeanvendelsen. NATO og amerikanerne anfører bl.a. usikkerhed vedr. ejerskab over datarettighederne samt sikkerhedshensynet til den ansatte som argumenter for ikke at lade Danmark registrere anvendelsen. Det anføres, at jo flere som besidder de personlige oplysninger, desto større er risikoen for, at oplysningerne falder i de forkerte hænder.

Værnsfælles Forsvarskommando er generelt ikke bekendt med omfang/indhold/detaljer vedr. koalitionspartneres ansættelsesaftaler med lokale tolke, ligesom framework nations' tolkeaftaler, programmer eller policies relateret til tolkestøtte til danske styrkebidrag ej heller er Værnsfælles Forsvarskommando bekendt.

Forsvarsministeriet og Værnsfælles Forsvarskommando har primo 2016 aftalt, at kravet om personlig registrering af lokalt ansatte tolke ikke finder anvendelse ved dansk anvendelse af lokale tolke i regi af den afghanske officersskole ANAOA henset til, at briterne foretager den nødvendige registrering af personlige oplysninger på de lokalansatte. Tilsvarende praksis har indtil april 2017 været gældende for alle styrkebidrag i regi af Resolute Support, uanset om de lokale tolke har været stillet til rådighed via NATO el. amerikanerne. Styrkebidraget har i perioden fra medio 2014 til april 2017 således anvendt lokale tolke uden systematisk dansk registrering heraf. Værnsfælles Forsvarskommando har i april 2017 igangsat systematisk registrering af anvendelse af tolke. Registreringen søger i muligt omfang at inkludere følgende: Fulde navn, bopæl, billede, samt detaljeret optegnelse over opgaveløsning (fx "... Tolken "NN" har tolket i f.m. mødeaktivitet mandag den 6. december fra kl. 10-11").

Sammenhæng til VFK tolkeretningslinjer

Det er Værnsfælles Forsvarskommandos vurdering, at retningslinjerne for anvendelse af tolke og andre lokalt ansatte i internationale militære operationer er fulgt på følgende områder:

- Danske tolkeressourcer er søgt anvendt, førend lokale ressourcer er bragt i anvendelse.

- Framework nations og NATO har kontinuerligt foretaget vurderinger i forhold til den enkelte tolks sikkerhedssituation.
- Registrering fra primo 2014 til april 2017 er gennemført af hhv. britiske, NATO og amerikanske samarbejdspartnere. Værnsfælles Forsvarskommando har fra april 2017 iværksat en systematisk national registrering af anvendelse af lokale tolke.

Tolkeretningslinjerne er ikke fulgt på følgende områder:

- Det fremgår af retningslinjerne, at førend indsatte styrkebidrag kan iværksætte anvendelse af lokale tolke, skal dette godkendes af Værnsfælles Forsvarskommando. Dertil kommer, at en sådan ordning skal "... koordineres med Forsvarsministeriet...". Den nævnte "koordinering" er beklageligvis ikke gennemført, idet anvendelse af lokalt ansatte tolke alene er godkendt i regi af Værnsfælles Forsvarskommando.
- Dansk registrering af anvendelsen er ikke gennemført fra primo 2014 til april 2017.
- Anvendte lokale, afghanske tolke er/har været fra lokalområdet. Værnsfælles Forsvarskommando vurderer, at hhv. britiske, og amerikanske samarbejdspartnere vanskeligt kan påvirkes til at ændre modus på dette område.

4. ØVRIGE FORHOLD

Værnsfælles Forsvarskommando har i pressemeddelelse af 11. marts 2015 og ved enkelte andre udtalelser til pressen adresseret anvendelsen af tolke ved det danske styrkebidrag på Al-Asad Air base i Irak. Oplysninger om anvendelse af lokalt ansatte tolke fremgik ikke heraf. Det vurderes, at utilstrækkelig kommunikation mellem missionsområde og hjemlige myndigheder i opbygningsfasen på Al Assad AirBase er den primære årsag hertil, hvilket Værnsfælles Forsvarskommando skal beklage.

Indsatte styrkebidrag i hhv. Irak (siden marts 2016) og Afghanistan (siden april 2017), gennemfører en registrering jf. pkt. 4 i Værnsfælles Forsvarskommandos tolkeretningslinjer vedr. anvendelsen af lokal tolkekapacitet. Denne registrering er indtil videre gennemført til trods for, at US og UK samarbejdspartnere ikke vil acceptere en sådan registrering. Afslag er sket bl.a. med henvisning til, at deling af denne type information er i strid med reglerne for fortrolighed ml. arbejdsgiver-/tager. Værnsfælles Forsvarskommando har aktuelt ikke indikationer på om en fornyet henvendelse på militært eller politisk niveau kan give et andet resultat.